

Äldrevänlig kommun

1. Bakgrund

År 2010 inrättade Världshälsoorganisationen (WHO) det globala nätverket Age Friendly Cities and Communitys (här översatt till äldrevänlig kommun) för att främja utbytet av erfarenheter och lärande mellan städer och samhällen i hela världen. Varje stad eller ort som strävar efter att skapa en inkluderande och tillgänglig miljö kan delta. Fokus är ett aktivt och hälsosamt åldrande. Nätverket omfattar idag cirka 1114 städer i 44 olika länder världen över. I Sverige har bland annat Gävle, Göteborg och Uppsala anslutit sig till nätverket.

Nätverket initierades med anledning av de två världsomfattande trenderna: en åldrande befolkning och ökad urbanisering. År 2030 beräknas 25% av befolkningen i städer i höginkomstländer vara 60 år och äldre, 2050 förväntas samma utveckling i nuvarande utvecklingsländer. Det är således en utmaning världen över att skapa inkluderande och tillgängliga samhällen.

Söderhamn, liksom stora delar av Sverige, står inför en demografisk utveckling som innebär en stor ökning av andelen personer 65 år och äldre, samtidigt som andelen personer i arbetsför ålder förblir oförändrad. Prognosen för Söderhamns befolkningsutveckling fram till 2038 visar att antalet invånare 80 år och äldre ökar med cirka 38 %.

Söderhamns kommunⁱ (kommunen) vill skapa förutsättningar för framtidstro, livskvalitet och engagemang. Kommunfullmäktige i Söderhamn beslutade 2022 att ansöka om medlemskap i nätverket för äldrevänliga kommuner. Under hösten 2022 genomfördes och godkändes ansökan. Detta innebär att kommunen åtagit sig att följa WHO:s modell för att utveckla en äldrevänlig kommun. Medlemskapet i WHO:s globala nätverk för äldrevänliga kommuner ger verktyg för Söderhamnⁱⁱ att bli en bättre plats för att leva och åldras.

WHO:s modell för en äldrevänlig kommun bygger på åtta fokusområden. För den svenska kontexten har några fokusområden slagits samman:

- Bostäder
- Social delaktighet, inkludering och respekt (sammanslagning av punkt 2 & 3)
- Ta tillvara äldres resurser
- Samhällsstöd och service (sammanslagning av punkt 5 & 6)
- Utomhusmiljöer och byggnader
- Transport och mobilitet

För medlemskapet i WHO:s globala nätverk utgår inga avgifter, däremot har kommunen åtagit sig att bedriva utvecklingsarbete för att åstadkomma en äldrevänlig kommun. Detta görs oftast i ett projekt över 3 år, och innefattar stegen:

- Utveckla forum som säkerställer att äldre involveras i utvecklingsarbetet.

- Genomföra en baslinjemätning där äldres behov, erfarenheter och synpunkter om stadens äldrevänlighet kartläggs.
- Baserat på baslinjemätningen arbeta fram en flerårig handlingsplan, innehållande åtgärder och indikatorer för uppföljning av åtgärderna. Handlingsplanens mål är en äldrevänlig kommun genom bred samverkan mellan kommunen, andra offentliga aktörer, civilsamhälle och näringsliv.
- Följa upp och utvärdera utvecklingsarbetet.

Flera av kommunens styrdokument tar redan höjd för att skapa en äldrevänlig kommun. I den kommunala översiktsplanen nämns att andelen äldre ökar i Söderhamn, vilket ställer krav på samhället med exempelvis attraktiva och trygga bostäder, offentlig miljö och annan service. Även kommunens bostadsförsörjningsprogram lyfter vikten av att särskilt beakta den åldrande befolkningens behov. Ett exempel är det strategiska målet om en tillgänglig bostadsmarknad där vikten av nya bostäder nämns, men även behovet av att förbättra tillgängligheten i det befintliga beståndet för att möta behovet från kommunens äldre invånare.

Att ingå i nätverket för äldrevänliga kommuner innebär mer än att enbart vara en bra plats att leva på för äldre människor. Det skapar förutsättningar för att vara en plats för människor i alla åldrar, att växa upp och åldras på. Om man planerar en stad för – och tillsammans med – äldre invånare gynnar det ofta människor i alla åldrar.

2. Projektets syfte

Syftet med projektet är att skapa förutsättningar för att kommunens äldre medborgare ska kunna leva ett hälsosamt och självständigt liv med delaktighet i samhället.

2.1 Projektets mål

Målet med projektet är att genomföra en baslinjemätning samt bereda en handlingsplan för att göra Söderhamn till en äldrevänlig kommun.

2.1.1 Delmål

Fas I, baslinjemätning

- Skapa samverkansfora med målgruppen, där hög representativitet eftersträvas. Under arbetet med enkäten har projektledaren har deltagit i kommunala pensionärsrådets (KPR) båda möten under projektets första halvår, och kommer även fortsättningsvis att delta i rådets möten.

Via ledamöter i KPR har inbjudan kommit till projektledaren att besöka pensionärsföreningar runt om i kommunen vilket också skett. Utöver det har besök gjorts vid andra sammankomster för pensionärer, exempelvis en dagträff i Östanbo bönhus och en gemensam kväll för idrottsaktiva pensionärer arrangerad av RF/ Sis.

- Ta fram enkät i samarbete med representanter för målgruppen.

För framtagande, publicering och analys av enkäten användes verktyget Esmaker. Enkäten togs fram med utgångspunkt i de enkäter som använts av Gävle kommun respektive Stockholms stad, och som byggde på de olika fokusområden som beskrivits i nätverket för äldrevänliga städer. Frågorna justerades och redigerades för att passa in på Söderhamns kommun. KPR inbjöds att testa enkäten och ytterligare justeringar gjordes efter rådets förslag. Därefter testades enkäten även av Valfärdsnämndens ledamöter samt kommunala tjänstepersoner vid en gemensam strategidag. Bland valfärdsnämndens ledamöter fanns representanter för målgruppen.

- Skicka ut enkät till relevant och representativt urval av målgruppen.

Enkäten publicerades digitalt på Söderhamns kommuns hemsida. Valet att låta enkäten vara helt digital gjordes dels mot bakgrund av kommunens strategi om att minska miljöbelastande pappersanvändande men framför allt med hänsyn till den ekonomiska kostnaden att administrera, skicka ut och analysera pappersenkäter till ett relevant urval av respondenter.

Information om enkäten gavs på kommunens hemsida. Därifrån länkades till kommunens sociala media med uppmaningen att dela vidare. Information om projektet och enkäten publicerades även i media, via reportage i lokalradion och i ortens lokaltidning. Projektledaren ansvarade för kommunens instagram-konto i samband med enkätsläppet vilket genererade stor spridning och många kommentarer. Projektledaren inbjöds även att lägga upp information på direkt i grupper i sociala media. Affischer med information sattes upp på offentliga platser runt om i kommunen. För att underlätta för de i målgruppen som saknade digital vana att besvara enkäten genomfördes en så kallad enkätturné med knappa 20 stopp runt om i kommunen. Vid dessa tillfällen fanns möjlighet till stöd att besvara enkäten och att samtala med projektledaren. Stoppen genomfördes under en period av 6 veckor och skedde på kommunala servicepunkter, i pensionärsföreningar, på publika platser som stadsbiblioteket och E-center och vid slutna sammankomster. Dessutom erbjöds hemtjänsttagare stöd att besvara enkäten med hjälp av hemtjänstpersonal. Enkäten publicerades även i en finsk version med hänsyn till att kommunen är finskt förvaltningsområde. Ett besök gjorde även i finska föreningen.

2.1.2 Enkätresultat

Under de ca 6 veckor som enkäten var öppen besvarades den av totalt av 268 personer, vilket motsvarar 3,7 % av kommunens invånare, 65 år och äldre. 13 personer valde att svara på enkäten på finska. Fortsättningsvis anges andel deltagande i procent avrundat till närmaste heltal, om inte annat anges. Där inget annat anges avser resultatet det totala antalet svarande. I vissa delar syns tydliga skillnader mellan grupper, detta anges då i texten. I denna rapport slås svarsandelarna för de positiva respektive negativa svarsalternativen ihop.

Ett antal fritextsvar har också inkommit i enkäten. Dessa sammanfattas och presenteras under respektive kategori. I anslutning till varje kategori presenteras kort projektledarens reflektioner.

Respondentdata

Av de som svarade var 66% kvinnor och 34% män. En (1) person uppgav sin könstillhörighet som annan. 38% uppgav att de bodde i centrala Söderhamn, 62% att de bodde i något av kommunens ytterområden. De ytterområden som var valbara i enkäten var desamma som de områden som används av Statistiska Centralbyrån (SCB). Syftet var att kunna jämföra enkätens svar med annan statistik från SCB.

26% uppgav att de var i åldersspannet 65–69 år, 25% mellan 70 och 74 år och 26% mellan 75 och 79 år. 13% var mellan 80 och 84 år, 6% mellan 85 och 89 år och 1% var 90 år eller äldre. 3 personer valde att inte uppge sin ålder. Tabell över köns- och åldersfördelning i kommunen respektive enkäten finns i bilaga 1, på sidan 11 i denna rapport.

9% angav att de har en eller flera insatser från hemtjänst och/ eller hemsjukvård. I centrala Söderhamn var andelen 15%, i ytterområdena 5%. Sett till Söderhamns kommun som helhet är det ca 13% av invånarna som har någon form av hemtjänstinsats.

Reflektion: Fördelningen mellan kvinnor och män i enkäten avviker från fördelningen i kommunen som helhet i alla åldersgrupper, med en överrepresentation av kvinnor i samtliga grupper.

Andelen svar från personer 80 år och äldre är markant lägre i enkäten än i kommunen som helhet. Synpunkter från den gruppen bör därför ytterligare utforskas.

Andelen med hemtjänst är lägre i enkäten (7%) jämfört med kommunen (13%). Detta kan bero på att personer med hemtjänst i lägre utsträckning haft möjlighet att besvara enkäten. Svaren från gruppen med hemtjänst och/eller hemsjukvård bör därför fördjupas.

Boende och bostäder

74% av de svarande ägde sin bostad. I ytterområdena var andelen 78%, i centrala Söderhamn 68%, i gruppen män 81% och i gruppen kvinnor 70%.

50% angav att de behövde använda trappa för att ta sig ut och in i bostaden. Andelen var lägre (43%) i centrala Söderhamn jämfört med ytterområdena (52%). 95 respektive 98% angav att de kände sig trygga i sin bostad och att den fungerade väl för deras behov.

Samtidigt angav 16% att de stod i någon form av bostadskö. 3% angav att de sökt boende i trygghetsboende eller på särskilt boende.

Totalt angav 80% av de svarande att de kände sig trygga i sitt närområde. I centrala Söderhamn var det 72% som kände sig trygga, i ytterområdena 85%. För kvinnor var andelen som kände sig trygga i sitt närområde 77% och för män 85%. Totalt svarade en fjärdedel att de en eller flera gånger under det senaste året avstått från att gå ut av rädsla för överfall. I centrala Söderhamn var den siffran 45%, i ytterområdena 15%. I gruppen kvinnor var andelen som avstått från att gå ut 32%, i gruppen män 15%.

Fritextsvar:

Vill bo kvar även om vi inte kan köra bil.

Mer poliser eller vakter som syns.

Reflektion: Fler äger sin bostad i ytterområdena än i centrala Söderhamn, samtidigt som tillgången till bostadsrätter torde vara mindre i ytterområdena. Detta kan tala för att fler bor kvar i fristående villor i ytterområdena, medan fler som äger sin bostad kan tänkas bo i flerfamiljshus i centrala Söderhamn. Tryggheten framstår som högre i ytterområdena. Särskilt tydligt syns det i andelen som avstått från att gå ut. Här behöver trygghetsskapande åtgärder i centrala Söderhamn utforskas vidare.

Vid samtliga av de träffar som erbjudits under enkätturnén har frågan om trygghetsboende tagit upp av äldre medborgare, inte minst i ytterområdena.

Social delaktighet, respekt och social tillhörighet

Av de svarande var 60% aktiva i föreningsliv, politik eller liknande. Här var andelen aktiva högre (67%) i ytterområdena än i centrala Söderhamn (50%), men ingen skillnad kunde ses mellan kvinnor och män. Av de som var aktiva hade ca 90% deltagit i aktivitet under de senaste tre månaderna. Av de som inte redan var aktiva, totalt lite drygt 100 personer, var det ungefär en fjärdedel som svarade att de skulle vilja komma med i någon form av föreningsliv eller liknande.

26%, 70 personer, svarade att de besvärades av ensamhet. Den högsta andelen återfanns hos kvinnor som grupp, 33%, medan män svarade för den lägsta andelen med 14%.

Följdfrågan om hur ofta man besvärades av ensamhet ställdes till de 70 personer som svarat jakande på ovanstående fråga. Av dessa svarade 13% av de som bodde i centrala Söderhamn

att de dagligen upplevde ensamhet, motsvarande siffra för ytterområdena var 2%. I gruppen män var det 31% som besvärades av ensamhet någon eller flera gånger i veckan. Kvinnor som grupp angav den högsta siffran, 38%, för svaret att de besvärades av ensamhet någon gång i månaden. Samma sak gällde för de som bodde i ytterområdena. Av de 70 personer som besvärades av ensamhet svarade en fjärdedel att de vill ha hjälp att komma bort från sin ensamhet, 14% i centrala Söderhamn och 31% i ytterområdena.

10% av de svarande uppgav att de saknade möjlighet att träffa de människor de ville och delta i aktiviteter när de önskade. I centrala Söderhamn var andelen som saknade möjligheten 15% medan den i ytterområdena var 8%.

87% av de svarande uppgav att de blev bemötta med respekt i samhället, här skilde sig svaren endast marginellt mellan de olika grupperna.

Fritextsvar:

samlingsplats för social samvaro.

utepad

utepad

Som pensionär får man äta lunch på skolan. Dom flesta bussar går bara till Trönö skola så jag som bor längre bort måste ta 7-bussen till skolan och sen 14-bussen tillbaka.

Reflektion: Det är inte känt hur stor andel av populationen som är aktiv i föreningsliv och liknande. Ett rimligt antagande är att det finns en överrepresentation av föreningsaktiva personer i enkätunderlaget eftersom många har rekryterats via pensionärsföreningar och andra organiserade sammanslutningar. Därmed bör svaren kring både deltagande i föreningsliv mm och svaren om upplevd ensamhet fördjupas.

Det förefaller som om den upplevda ensamheten ser olika ut för kvinnor och män. Dubbelt så hög andel av kvinnorna uppgav att de besvärades av ensamhet jämfört med männen, medan männen uppgav att de oftare besvärades av ensamhet. Knappt hälften vill ha hjälp att komma bort från sin ensamhet, men många förefaller tveksamma och svarar "vet ej". Olika vägar att möta och lindra ensamhet bör därför utforskas vidare.

Medborgardeltagande och sysselsättning

Valdeltagandet i valet 2022 var bland de svarande 91%.

29% av de svarande hade uppfattningen att äldre i Söderhamn utsattes för diskriminering på grund av ålder.

89% av de svarande uppgav att de var ålderspensionärer på heltid. 9% uppgav att de var anställda på hel- eller deltid, 2% att de drev eget företag. I gruppen 65–69 år svarade 23% att de var anställda på hel- eller deltid, i gruppen 70–74 år var motsvarande siffra 7%.

Av de 89% (239 personer) som inte arbetade uppgav 11% att de skulle vilja arbeta. Den högsta andelen, 18%, framkom i gruppen 70–74 år samt i gruppen män, 14%.

Ungefär en fjärdedel av de svarande ansåg att äldre togs tillvara i arbetslivet medan 44% uppgav att de inte visste.

Fritextsvar:

kursverksamhet,

aktivitetshus för oss som känner oss för unga för PRO med gym, café, kurser m.m.

aktiviteter lokalt

Reflektion: Enligt medlemmar i nätverket AFCC är frågan om vad som måste bevaras lika viktig som vad som behöver utvecklas och tillföras. Det höga redovisade valdeltagandet utgör en möjlighet att ställa frågan om vad som gör detta möjligt, och vad som i så fall behöver bevaras och kanske överförs till andra områden för att behålla och utveckla befolkningens möjlighet till deltagande i demokrati och samhällsliv.

Nära en femtedel av gruppen 70–74 år som idag inte arbetar uppger att de vill göra det. Det kan tänkas vara en kompetensresurs att ta tillvara. Hur och med vad vill de arbeta? På vilket sätt kan kommunen möjliggöra och underlätta? Vad görs redan idag som föranleder en fjärdedel att svara att äldre tas tillvara i arbetslivet?

Service, samhällsstöd och hälso- och sjukvårdstjänster

Utbudet av service (dagligvaruaffärer, bank, bibliotek, hälsocentral) i närområdet ansågs tillräckligt av 48%. I centrala Söderhamn var andelen 73% medan den var 32% i ytterområdena. I centrala Söderhamn uppgav 74% att de utan problem kunde ta sig till nämnda serviceutbud till fots eller med allmänna kommunikationer, i ytterområdena var motsvarande andel 52%.

Det var 59% av de svarande som kände till vilket stöd de kunde söka från kommunen. Det var fler i centrala stan jämfört med ytterområdena, 48 respektive 37%, och fler kvinnor än män, 46 respektive 33%. 37% av de svarande mellan 65 och 69 år kände till vilket stöd de kunde söka från kommunen medan motsvarande siffra för åldrarna 80–84 år var 43%. Totalt var det hälften av de svarande som visste var de skulle vända sig för att ansöka om hjälpinsatser, lika många var trygga med att de skulle få hjälp den dag de behövde.

88% uppgav att de lätt fick kontakt med sin hälsocentral.

Fritextsvar:

Hälsocentral x 18, distrikssköterska

Apotek x 10

bank x 7

Bibliotek , större bibliotek, bibliotek är ju inne i stan,

Minilivs

affär Boende i Vannsätter 4 km till affären

Saknar mataffär

Dagligvaruaffär,

Närbutik

En mil till affären.

Mataffären

närbutiken fungerar bra, kan köra hem varor om det kniper

avfalls station

restaurang/café

Matställe

Reflektion: Ett möjligen inte överraskande resultat är att ytterområdena redovisar lägre tillgänglighet till service. En fråga som behöver borrar vidare i är vilka förväntningar och behov man har som boende i ytterområdena, om

vissa delar av servicen är viktigare än andra och hur man skulle önska att ta del av den.

Att så många uppger att de inte känner till vilket stöd som finns från kommunen, och hur de ska gå till väga för att söka sådant stöd är en viktig del i resultatet från enkäten. Att ta reda på vad medborgare i målgruppen egentligen vet, vilken information de vill ha och på vilket sätt samt hur kommunen kan underlätta och stödja för att svara mot behoven är en fråga att arbeta vidare med.

Att så många med lätthet kommer i kontakt med sin hälsocentral är glädjande. Även här finns möjlighet att fråga vad som gör att det man upplever det enkelt att kontakta HC, vilka kanaler som fungerar väl och vad hälsocentralerna gör som underlättar kontakten.

Transporter och mobilitet

31% ansåg att allmänna kommunikationer som bussar och tåg i allmänhet var anpassade till äldre personers behov. I centrala Söderhamn var andelen 40%, i ytterområdena 24%.

Totalt ansåg 32% att de allmänna kommunikationerna inte var anpassade till äldre personers behov. I centrala Söderhamn var andelen 17%, i ytterområdena 41%.

Andelen som uppgav att det vanligtvis var problemfritt att ta sig till och ombord på kollektivtrafikens bussar var för hela kommunen 43%. I centrala Söderhamn var andelen 47% medan den i ytterområdena var 40%.

I två olika frågor ställdes fråga om man använde allmänna kommunikationer. Totalt svarade 36 respektive 45% nej på den frågan, och skillnaden mellan centrala Söderhamn och ytterområdena var liten. Ungefär 40% angav att de känner sig trygga när de använder allmänna kommunikationer.

Fritextsvar:

Busslinje närmare

Bussförbindelser

kommunikationen med möjlighet till buss

Någon form av taxiresor, i likhet med färdtjänst, som inte kostar allt för mycket.

Busskur

Här bor vi också i byar och har rätt till kompletteringstrafik fram till busshållplatser. Inom våra intresseföreningar Holmsveden och Stråttjärna har vi framfört önskemål om parkeringsficka vid busshållplatsen i Vansätter. Därifrån kan vi ta buss 64 med fler avgångar.

dåliga bussförbindelser,

Beroende av egen bil

Kollektivtrafik saknas nästan. Som pensionär får man äta lunch på skolan. Dom flesta bussar går bara till Trönö skola så jag som bor längre bort måste ta 7-bussen till skolan och sen 14-bussen tillbaka.

Så länge jag själv kan ta bilen och köra dit jag behöver komma

taxi

I Marmaverken har vi buss 64 är en trygghet för att nå service i Bergvik. Vojenleden saknas bro och gång/cykelväg lätt att cykla om det förbättrades GC kommunikation till och ifrån

Bergvik.

linja autot kulkee harvoin pyhisin (bussarna går sällan på helgerna)

Reflektion: Svaren som rör allmänna kommunikationer är svårtolkade pga att det är oklart hur många som faktiskt använder dem. Cirka 40 procent uppger att de inte använder allmänna kommunikationer, men i vilken omfattning övriga faktiskt använder dem är svårt att veta. I flera samtal under enkätturnén lyftes problemet att ta sig från sin avsides belägna bostad fram till en reguljär busshållplats, och att man skulle önska någon form av anslutning eller billig taxi. Samtidigt framgår av regiontrafikens hemsida att det finns möjlighet att boka så kallad FleX-trafik, det vill säga anslutningstrafik. Den möjligheten verkar inte vara känd. Kan FleX-trafik vara en del av lösningen? Vilka behov finns? När och hur vill man kunna åka kollektivet. Hur behöver hållplatser vara utformade för att vara tillgängliga? Vad behövs för att skapa trygghet i kollektivtrafiken?

Utomhusmiljöer, parker och byggnader

På frågan om man ofta nyttjar parker och naturområden i sin närhet svarade 70% ja. Skillnaderna mellan olika grupper var liten. En femtedel av de svarande i centrala Söderhamn uppgav att det var problem med framkomligheten på trottoarer och gångvägar i närområdet. I ytterområdena var motsvarande andel högre, med en fjärdedel av de svarande.

71% av de svarande ansåg att Söderhamns kommun var trivsamt att leva, bo och åldras i. I ytterområdena var andelen högre, 80%.

90% av de svarande upplevde sitt närområde som trivsamt att leva bo och åldras i. Här fanns den högsta andelen positiva svar i gruppen män, 96%.

På frågan om vad som kunde bli bättre i närområdet fördelade sig svaren enligt tabellen nedan, angivna i procent.

Nej, jag har inga synpunkter	19,4
Ja, sittplatser/bänkar	26,5
Ja, offentliga toaletter	17,9
Ja, sandning/snöröjning	34,3
Ja, separerade gångbanor och bilvägar	18,7
Ja, separerade gångbanor och cykelvägar	25,4
Ja, belysning	32,1

Fritextsvar:

Gågatan försäljning av gud vet vad, + att de nyetablerade butikerna får ha halva butiken ute på gågatan

Trångt på trottoar, grönsaker på utanför affärer och rökande människor, fimpar på marken

Klippning av grönområden

Hålla snyggt

Att husen ner mot Hamngatan rustas plus all andra ruckel i stan. Det är kommunens ansvar att det ser propert ut även om det inte är era fastigheter. Grönområdena sköts inte ogräset växer

Städa

Hundlatriner

Fler hundlatriner och papperskorgar.

förbättra vägar mm mm

Rensa bort sly vid gångvägar.

Trottoarer går ej att använda, flera har häckar m m som växer ut över trottoaren, trottoarer har sådan lutning att det är svårt att gå på dom

Fixa pottor och bulor på väg och gång/ cykelbanor

lagning av gångvägar.rent farligt att gå på infarter till vissa lägenheter p.g.a uppstickande rötter

Jämnare gångvägar så man inte snubblar.

Höga trottoarkanter

Trappor så man kan koma ner på grönområdet

Marmaverkens centrum är dåligt belyst otryggt och fallrisker mycket asfalt som är borta ger gropar.

Besvärligt på vintern att ta sig fram med rollator på trottoarerna pga snö och grus

Möjlighet att hämta sand på orten

Ljus-och ljudsignaler för döva respektive synskadade.

Reflektion: Utomhusmiljön verkar vara betydelsefull, önskan om välskötta och trygga promenadvägar framstår som tydlig. Enkätfrågan får många fritextsvar, och är en av två som ger utrymme för detta – en viktig lärdom att ta med för att ta del av åsikter och synpunkter kring andra frågeställningar. En fjärdedel av de svarande har önskemål om fler parkbänkar/ sittplatser. Här behöver svaren analyseras vidare med avseende på bostadsområden, men även fördjupande frågor ställas för att få kunskap om var i miljön bänkar gör bäst nytta.

Mer än en tredjedel av de svarande angav vinterväghållningen som ett viktigt förbättringsområde. En besökare vid enkätstoppet i Stråtjärna påtalade det i personens tycke anmärkningsvärda i att man som Stråtjärabo måste åka in till Söderhamn för att hämta sand för halkbekämpning vintertid, en resa på ca 30 km enkel väg.

Kommunikation och information

Frågan om på vilket sätt man önskade att ta del av information ställdes dels i relation till kollektivtrafik, dels när det gällde förändringar i närområdet. Här anges ett genomsnitt av resultatet i de båda frågorna.

Av alla svarande var andelen som föredrog internet 46%. I åldersgruppen 65–74 år var andelen som föredrog internet 55% medan den i gruppen 80–84 år var 31%.

56% i gruppen 65–74 år ville helst ha vill helst ha informationen skriftligt, i gruppen 80–84 år var motsvarande siffra 45%. Totalt önskade omkring 10% information i lokaltidningen i första hand. Alternativen anslagstavlor och lokalradio fick lägst andel svar, ca 3% i genomsnitt vardera.

Totalt var det ca 50% av de svarande som uppgav att de kände till dels var de kunde söka stöd och hjälp från kommunen, dels var de kunde vända sig för att lämna synpunkter på framkomlighet och miljö. När det gällde kunskap om var man vänder sig för att söka stöd var andelen positiva svar lägst i gruppen män, 36%.

En hög andel svarande, 80%, angav att de dagligen använde internet medan 9% uppgav att det inte använde internet alls. 75% svarade att det alltid eller oftast var enkelt att göra det de ville på internet, 25% svarade att de ville ha hjälp eller utbildning i att utföra saker på internet. När det gällde hjälp eller utbildning syntes en skillnad mellan centrala stan och ytterområdena med 14 respektive 31%.

Totalt svarade 5% att de föredrar finska framför andra språk. I fritext angavs ytterligare ett alternativ; tecken som stöd.

Reflektion: Andelen som använder internet kan vara missvisande beroende på förutsättningen att själva enkäten var digital och därmed missgynnade personer som saknade möjlighet att delta. Ett försök att tillgängliggöra enkäten för fler var enkätturnén, men sannolikt har deltagandet ändå begränsats av det digitala formatet. Det finns därför skäl att inbjuda till deltagande i dialoger på olika sätt för att öppna upp för fler att vara med. En hög andel angav att de föredrog skriftlig information - hur sådan information skall vara utformad och förmedlas behöver utforskas vidare. I samtal med kommunens konsumentrådgivare framkom att information och kommunikation kring it-säkerhet är en utmaning och att olika former av bedrägerier ökar bland den äldre befolkningen. Även detta är en fråga att ta på allvar inom ramen för äldrevänlig kommun. Ungefär en fjärdedel av de svarande önskar någon form av utbildning eller stöd för att använda internet. Frågan om vad det skulle kunna vara behöver utforskas vidare, liksom var i kommunen det skulle kunna ske.

3 Avslutning

Den första delen av baslinjemätningen är genomförd. En mängd data har samlats in, analys har skett för att förstå likheter och skillnader mellan kommunens olika delar, mellan kön, ålderkategorier och olika kombinationer av dessa.

Samtal och möten sker nu kontinuerligt och ofta spontant genom samtal med medborgare i målgruppen. Nästa steg är enligt projektplanen att genomföra medborgardialoger, vilka också skall planeras tillsammans med representanter för målgruppen. Detta kommer i första hand att göras tillsammans med det kommunala pensionärsrådet, KPR. Genomförandet av medborgardialogerna planeras till våren 2024.

Bilaga 1 Tabell över deltagande i enkäten samt total i kommunen

ÅLDER	KÖN	ANTAL, kommun	ANTAL, enkät	PROCENT, kommun	PROCENT, enkät
65-69 år	män	868	23	50	25,3
	kvinnor	905	47	50	26,7
70-74 år	män	887	16	50	17,6
	kvinnor	899	52	50	29,5
75-79 år	män	907	29	51	31,9
	kvinnor	861	42	49	23,9
80-84 år	män	471	15	45	16,5
	kvinnor	562	19	55	10,8
85-89 år	män	249	7	42	7,7
	kvinnor	343	10	58	5,7
90-94 år	män	92	1	38	1,1
	kvinnor	148	3	62	1,7
95-99 år	män	23	0		
	kvinnor	50	0		
100+ år	män	1	0		
	kvinnor	5	0		

Total antal i enkäten:
 män: 91, 34%
 kvinnor 176, 66%

Data från
 SCB:
 Söderhamn,
 november
 2023.

ⁱ Med Söderhamns kommun avses den politiska och förvaltande organisationen.

ⁱⁱ Med Söderhamn avses orten som helhet och inkluderar kommunen, civilsamhället, näringsliv mm.

Undertecknat av följande personer

Anders Olov

Paulsen

E-Legitimation: BankID Mobile

Datum: 2024-05-07 14:02:04

Transaktionsidentitet: eedc22f2adeab2ba183662604fd336e366a6a0e600445c45a8ea212364860b78

Underskriftstjänst: **Visma Underskriftstjänst**

Dokumentet är signerat av Ciceron DoÄ

Organisation

Organisation: Söderhamns kommun

Organisationsnr: 2120002353

E-post: kommunstyrelsen@soderhamn.se

Hemsida: www.soderhamn.se